

Fábián Gergely – Nagy Márton: Rég nem látott ütemben emelkedő, egészségesebb szerkezetű kkv hitelállomány

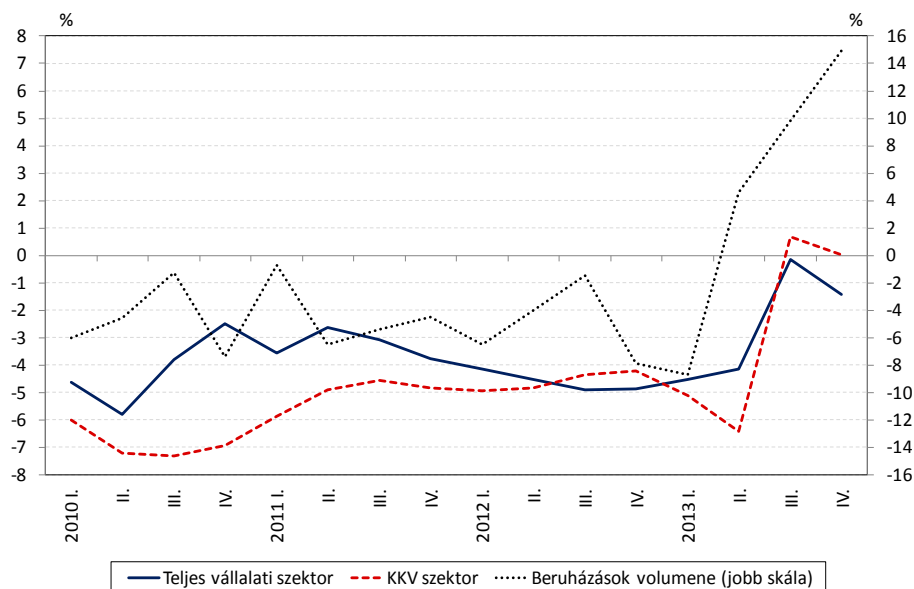
A szerzők az MNB munkatársai

A hitelezésben megfigyelhető pozitív fordulat növekedési hatása már most is jelentős

A kis- és középvállalkozások hitelezésében pozitív fordulat következett be 2013 második felében. Ebben a jegybanki lépések - a Növekedési Hitelprogram (NHP) és a jegybanki alapkamat csökkentések - főszerepet játszottak. Ugyanakkor nemcsak arról lehet beszámolni, hogy a kkv hitelállomány rég nem látott módon emelkedett, hanem ez az emelkedés a korábbiaknál sokkal egészségesebb szerkezetben valósult meg. Az NHP ugyanis a hosszú távú forinthitelezésben ad egy jelentős impulzust.

2013 második felében egy jelentős pozitív fordulat következett be a hitelezésben. A fordulat zászlóshajója a válság éveitől kezdve komoly finanszírozási problémákkal küzdő kkv (kis- és középvállalkozások) szektor volt, ami nem véletlen, hiszen a Magyar Nemzeti Bank 2013 júniusában indította el a Növekedési Hitelprogramot. Az NHP a kkv-szektor hitelezését kívánja javítani, forint alapon, hosszú futamidőre. Ebből adódóan, ha a program hatását akarjuk értékelni, akkor elsődlegesen ezen szektor hitelfolyamatait érdemes elemezni.

1. ábra: A hazai hitelintézetek vállalati és kkv hiteleinek éves növekedési üteme a tranzakciók alapján, valamint a beruházási volumen éves változása

Forrás: MNB, KSH.

Az NHP hatására jelentős mértékben javult a kkv hitelezés: miközben a válság éveitől kezdve a tranzakciókból eredően 5-7 százalékkal csökkent a kkv hitelállomány, addig 2013 második felében már nőni tudott. Ez a javulás a teljes vállalati hitelezésben is nagyon meglátszott: 3-5 százalékos

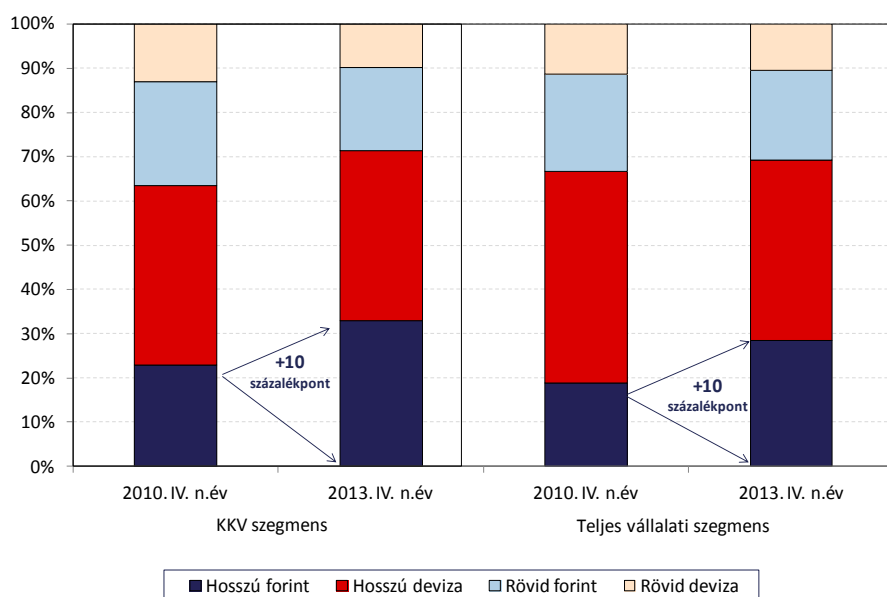
éves csökkenés helyett, csupán 1 százalékkal csökkent a teljes vállalati hitelállomány 2013 végén (1. ábra).

Fontos hangsúlyozni, hogy itt tranzakcióból eredő állományváltozásról beszélünk, azaz a folyósítások és törlesztések egyenlegéről, ami jobban megragadja a hitelezési folyamatokat, mint a teljes állományváltozás. A tranzakciókon kívül ugyanis az árfolyam is hathat az állomány alakulására átértékelődésen keresztül, valamint a nemteljesítő portfólió tisztítása is, ami 2013 során rekord mértékű volt. A banki mérlegben ragadt, nemteljesítő állomány csökkenése vajmi keveset árulnak el a mostani hitelezési folyamatokról, sőt közvetve még pozitívan is hathat, hiszen források szabadulnak fel a bankoknál, melyek aztán a gazdaságot támogathatják.

A jegybanki lépések főszerepet játszottak a vállalati hitelezés élénkülésében. Az NHP I. és II. szakaszában 750 milliárd forintot került kihelyezésre a gazdaságba fél év alatt (figyelembe véve, hogy a program két szakaszában 1,5-1,5 hónapot elvitt a felkészülés, a szerződésmódosítás és új ügyfeleknek szóló terméktájékoztató készítése), ami a kkv hitelállomány majdnem 20 százaléka. Sőt eközben a jegybanki alapkamat fokozatos csökkentéseinek hatására a piaci vállalati hitelkamatok – vagyis az NHP-hoz hozzá nem férők hitelköltségei – 8 százalékról 5 százalékra estek.

Most nézzük meg, hogy mi lehetett ennek a gazdasági növekedésre gyakorolt hatása. Modellszámítások alapján 1 százalékkal nagyobb vállalati hitelállomány 0,2 százalékkal nagyobb GDP szintet okoz egy éven belül. Tehát 3 százalékpontos javulás a hiteldinamikában közel 0,6 százalékkal nagyobb GDP növekedést eredményez egy év alatt. Ez a számok nyelvére lefordítva azt jelenti, hogy már a jelenlegi hiteldinamika 2013 második és harmadik negyedében közel 0,3 százalékkal emelhetette a hazai GDP-t. Ha pedig a kkv és a teljes vállalati szegmensben csupán az éves ütemek a jelenlegi szinten fennmaradnak, akkor 2014 első és második negyedében ugyanekkora hatás várható, így éves szinten kijön a 0,6 százalékos hatás. Előretekintve, természetesen a dinamika fennmaradása szükséges ahhoz, hogy tartós növekedési fordulat alakuljon ki.

2. ábra: A kkv és a teljes vállalati hitelállomány megoszlása devizanem és futamidő szerint

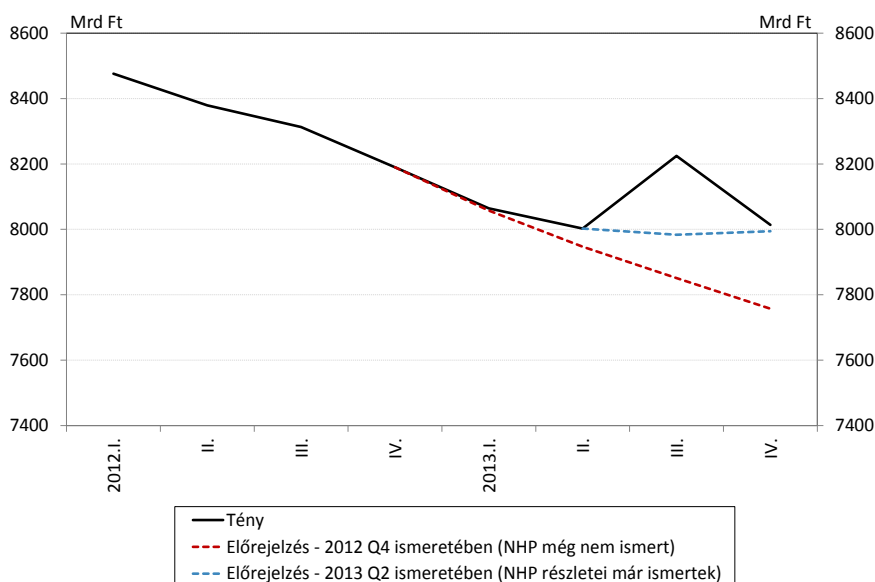

Forrás: MNB.

Nemcsak a teljes kkv hitelállomány növekedése jó hír, hanem annak szerkezeti változása is. Egyrészt a forint hitelállomány nemcsak a kkv szegmensben, de a teljes vállalati szegmensben nőni tudott 2013 folyamán. A visszaesésért egyértelműen a devizahitel-állomány zsugorodása felelős. Másrészt a hosszú forint hitelek részaránya is emelkedni tudott a rövidké javára, ami ugyancsak pozitív fejlemény (2. ábra). Az NHP mindkét folyamatot nagyban segítette.

Végül nézzük meg, az MNB előrejelzéseit (3. ábra). Elsőként tekintsük át a korábbi, a 2013. szeptemberi inflációs jelentésben publikált hitel-előrejelzést, ami azt mutatja, hogy 2013 végére a várt szinten alakult a teljes vállalati hitelállomány. Ez úgy adódott, hogy míg a harmadik negyedévben jóval jobban alakult a hitelezés, mint ahogy azt vártuk, a negyedik negyedévben hasonló mértékű volt a negatív meglepetés. Ebben szerepet játszott, hogy hiába lehetett a beruházási hitelek nagy részét később folyósítani, az megtörtént a harmadik negyedévben. Továbbá, előrehozott hitelfelvételek is történtek, azaz olyan hitelezés, ami megvalósult volna, de a vállalkozások az NHP keretében vették fel a hitelt. Ez megnövelte az állományt 2013 harmadik negyedévében, míg az utolsó negyedévben ezen hitelek hiányoztak a hitelezésből. Mindazonáltal összehasonlítva egy korábbi előrejelzésünkkel, amikor még nem volt ismert az NHP, akkor jól látható, hogy több mint 200 milliárd forinttal, közel 3 százalékkal alacsonyabb lenne a vállalati hitelállomány. A tanulság, hogy a hosszabb távú alapfolyamatokra érdemes koncentrálni.

3. ábra: A teljes pénzügyi közvetítőrendszer vállalati hitelállománya, és annak publikált előrejelzése tranzakciók alapján

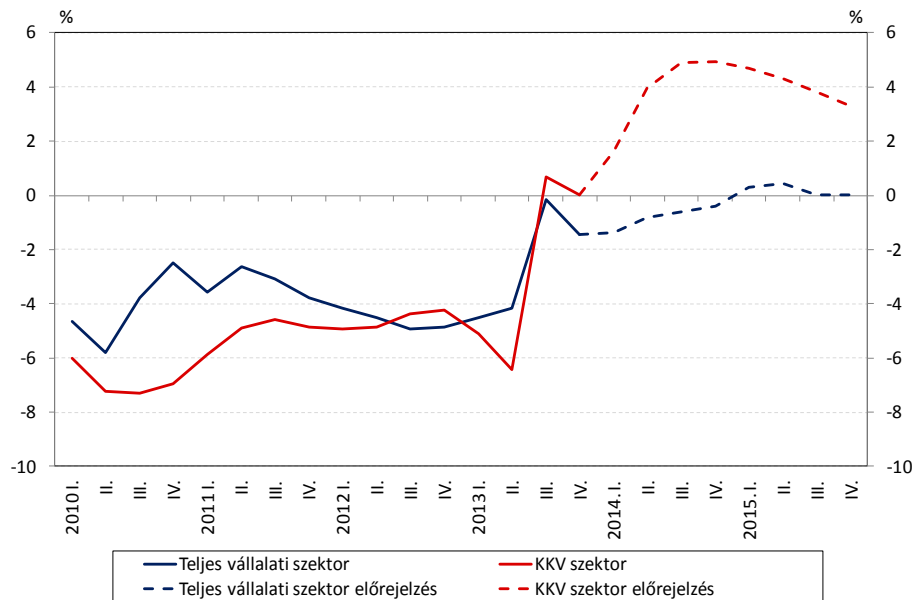

Forrás: MNB.

Előretekintve az NHP tovább segíti a kkv-hitelezés bővülését. A második szakasz igénybevétele tekintetében inkább 2014 második negyedévtől várható felívelés, ami az EU forrásokban kiaknázható lehetőségek megismerése mellett a beruházásokat általában jellemző szezonálisnak is tulajdonítható. Az NHP első szakaszának másodkörös hatásai idén már jelentkezhetnek, így a beruházások után a növekvő kapacitások miatt nőhet a kereslet a forgóeszköz, folyószámlahitelek

iránt, valamint az NHP hitelek alacsony kamata miatt javulhat a vállalatok, illetve közvetve a beszállítóik hitelképessége. Végezetül a tartósan javuló gazdasági kilátások oldhatják a hitelkínálati korlátokat. Mindezek hatására a kkv hitelállomány éves szinten 3-5 százalékkal emelkedhet, míg a teljes vállalati hitelezés visszaesése megállhat a következő két évben (4. ábra).

4. ábra: A hitelintézetek vállalati és kkv hitelállományának éves növekedési üteme, illetve annak előrejelzése tranzakciók alapján

Forrás: MNB.